

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2018
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2018/0172 (COD)

9465/18
ADD 7

ENV 357
MI 402
IND 149
CONSOM 158
COMPET 371
MARE 6
RECH 231
SAN 166
ENT 100
ECOFIN 504
CODEC 874

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τον Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	28 Μαΐου 2018
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	SWD(2018) 257 final
Θέμα:	ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Συνοπτική έκθεση της διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς που συνοδεύει το έγγραφο Πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - SWD(2018) 257 final.

συνημμ.: SWD(2018) 257 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 28.5.2018
SWD(2018) 257 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Συνοπτική έκθεση της διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς

που συνοδεύει το έγγραφο

**πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο
περιβάλλον**

{COM(2018) 340 final} - {SEC(2018) 253 final} - {SWD(2018) 254 final} -
{SWD(2018) 255 final} - {SWD(2018) 256 final}

Συνοπτική έκθεση των εργασιών διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον

1. Εισαγωγή

Οι διαβουλεύσεις που περιγράφονται στο παρόν έγγραφο συγκέντρωσαν τις απόψεις, τις ανησυχίες και τις ιδέες διάφορων ενδιαφερόμενων φορέων σχετικά με το ποια είναι τα καλύτερα μέσα για την επίτευξη της μείωσης των θαλάσσιων απορριμμάτων, ιδίως αυτών που προέρχονται από τα πλαστικά μίας χρήσης (SUP) και από εγκαταλελειμμένα, απολεσθέντα ή αλλιώς απορριφθέντα αλιευτικά εργαλεία. Τα αποτελέσματα χρησιμοποιήθηκαν στη χάραξη της στρατηγικής της Επιτροπής για τις πλαστικές ύλες¹ και στην εκτίμηση των επιπτώσεων των SUP και των αλιευτικών εργαλείων.

2. Προσέγγιση στη διαβούλευση και συμπερίληψη άλλων πηγών πληροφοριών

Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε για τη διαβούλευση περιλάμβανε:

- δύο εργαστήρια για τους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τα SUP στις 16 Ιουνίου και 14 Σεπτεμβρίου 2017·
- ανοικτή διαβούλευση/ανατροφοδότηση για την αρχική εκτίμηση των επιπτώσεων·
- συνεντεύξεις/διαβούλευση ad hoc με τους ενδιαφερόμενους φορείς·
- Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 468 (EC, 2017)² και έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 388 (EC, 2014)³·
- διαδικτυακή δημόσια διαβούλευση για τη «Μείωση των θαλάσσιων απορριμμάτων: δράση για τα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης και τον αλιευτικό εξοπλισμό» από τις 15 Δεκεμβρίου 2017 έως τις 12 Φεβρουαρίου 2018·
- συνέδριο με θέμα «Reinventing Plastics» (Οι πλαστικές ύλες υπό νέο πρίσμα)⁴ που πραγματοποιήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 2017, με ειδική συνεδρία για τα θαλάσσια απορρίμματα και τα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης·
- συνέδριο της πλατφόρμας των ενδιαφερόμενων φορέων για την κυκλική οικονομία που πραγματοποιήθηκε στις 20 Φεβρουαρίου και περιλάμβανε συνεδρία για τα θαλάσσια απορρίμματα.

¹ Ευρωπαϊκή στρατηγική για τις πλαστικές ύλες σε μια κυκλική οικονομία· COM(2018) 28 final, 18.1.2018.

² <http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1516265440535&uri=COM:2018:28:FIN>

³ <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2156>

⁴ http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_388_en.pdf

⁴ https://ec.europa.eu/info/plastics-conference_en

3. Συνοπτικά αποτελέσματα των διαβουλεύσεων με τους ενδιαφερόμενους φορείς

3.1 Εργαστήρια και συνέδρια με τους ενδιαφερόμενους φορείς

Οι συμμετέχοντες στα εργαστήρια για τα SUP συμφώνησαν σε γενικές γραμμές ότι τα αντικείμενα που ταξινομούνται ως SUP θα πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια (με ορισμένες εξαιρέσεις): συχνή εμφάνιση στο θαλάσσιο περιβάλλον· σύντομη διάρκεια χρήσης· καταναλώνονται κατά κύριο λόγο μακριά από το σπίτι και· υπάρχουν εναλλακτικές προτάσεις για επαναχρησιμοποιήσιμα προϊόντα ή προϊόντα που δεν αποτελούνται από πλαστικές ύλες.

Προσδιορίστηκαν οι βασικές αιτίες για τη διαφυγή των SUP, μεταξύ άλλων και τα χαμηλά επίπεδα επαναχρησιμοποίησης ή ανακύκλωσης, ο σχεδιασμός των προϊόντων, τα υλικά και η συμπεριφορά των καταναλωτών. Η έλλειψη κανονιστικών ρυθμίσεων θα μπορούσε να θεωρηθεί βασική αιτία.

Συζητήθηκαν κανονιστικά και εθελοντικά μέτρα, μεταξύ άλλων: κίνητρα για τους παραγωγούς και τους καταναλωτές (οικονομικά και συμπεριφορικά)· καλύτερη συλλογή των πλαστικών αποβλήτων· πρότυπα, απαγορεύσεις και υποχρεώσεις προς εισαγωγή στον σχεδιασμό του προϊόντος και υποβολή αναφορών για τα απόβλητα. Οι αποκριθέντες τάχθηκαν υπέρ ενός στόχου για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων σε όλη την ΕΕ και υπέρ της συνεργασίας των ενδιαφερόμενων φορέων για την ανάπτυξη μιας ολιστικής προσέγγισης ως προς τα SUP. Μεταξύ άλλων πιθανών μέτρων συγκαταλέγεται η τροποποίηση της οδηγίας-πλαίσιο για τα απόβλητα, που θα συνοδεύεται από την καλύτερη τήρηση της ιεραρχίας των αποβλήτων, από πράσινες δημόσιες συμβάσεις και από εθελοντικές συμφωνίες.

Από τις συζητήσεις σχετικά με τα περιοριστικά μέτρα αναδείχθηκαν τα εξής:

- Υπάρχουν περιορισμένα στοιχεία από αποτελεσματικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης και αυτά δεν αρκούν από μόνα τους για να βγει συμπέρασμα για το συγκεκριμένο μέτρο.
- Οι απαγορεύσεις μπορεί να είναι ένας καλός τρόπος για να ενισχυθεί ο επανασχεδιασμός συγκεκριμένων αντικειμένων χαμηλού κόστους, αλλά αν γίνουν σε εθνικό επίπεδο μπορεί να παρεμποδίσουν την ενιαία αγορά.
- Το χρονοδιάγραμμα της υλοποίησης πρέπει να εξασφαλίζει ότι τα υλικά υποκατάστασης πληρούν τα πρότυπα και ότι οι καταναλωτές είναι προετοιμασμένοι.
- Η επιβολή τελών είναι ένα αποτελεσματικό προληπτικό μέτρο που θα επηρεάσει τη συμπεριφορά των καταναλωτών και παράλληλα θα δημιουργήσει έσοδα. Οι εκπρόσωποι της βιομηχανίας τόνισαν ότι χρειάζεται μια νομοθετική προσέγγιση για να εξασφαλιστεί πεδίο ανταγωνισμού με ισότιμους όρους.
- Ο καθορισμός ποσοτικών στόχων για τη μείωση ορισμένων αντικειμένων θεωρήθηκε γενικά κατάλληλο μέτρο.
- Μια εναλλακτική πρόταση προβλέπει ότι τα SUP δεν θα προσφέρονται δωρεάν στο σημείο πώλησης.

3.2 Ανατροφοδότηση στην αρχική εκτίμηση των επιπτώσεων

Από τις 28 εισηγήσεις φάνηκε ισχυρή υποστήριξη για παρέμβαση σε επίπεδο ΕΕ· επίσης, φάνηκε ότι οι έμποροι λιανικής και οι παραγωγοί εξέφρασαν προτίμηση για εθελοντικές προσεγγίσεις έναντι κανονιστικών μέτρων. Ο ιδιωτικός τομέας τόνισε τη σημασία της οικονομικής βιωσιμότητας της ανακύκλωσης, της κακής εφαρμογής των υφιστάμενων κανόνων και των κανονιστικών κενών. Ορισμένοι τόνισαν την ανάγκη για μια κυκλική προσέγγιση ή προσέγγιση ως προς τον κύκλο ζωής, που θα ενισχύει την πτυχή της πρόληψης, και ζήτησαν κίνητρα για καινοτομία και την άρση των εθνικών κανονιστικών φραγμών.

Η ποικιλία των **SUP** αναδεικνύει την ανάγκη διαφοροποιημένων προσεγγίσεων ανάλογα με το αν τα πλαστικά θαλάσσια απορρίμματα είναι 1) αντικείμενα που μπορούν να ανακυκλωθούν ή 2) αντικείμενα για τα οποία υπάρχουν βιώσιμες εναλλακτικές προτάσεις. Για αντικείμενα που συγκρατούνται και δεν απορρίπτονται στη θάλασσα, υπάρχει έντονο ενδιαφέρον όσον αφορά τα συστήματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού. Αρκετοί αναφέρθηκαν στην επιτυχία των συστημάτων επιστροφής της εγγύησης (π.χ. για τις φιάλες), αν και ορισμένοι προειδοποίησαν για αρνητικές και, ενδεχομένως, δυσανάλογες οικονομικές συνέπειες για τους εμπόρους λιανικής. Ως κρίσιμοι παράγοντες για την επιτυχία τέτοιων συστημάτων αναφέρθηκαν, μεταξύ άλλων, η αποδοτικότητα των υφιστάμενων συστημάτων διαχείρισης των αποβλήτων, η συμπεριφορά των καταναλωτών, η τοπική υποδομή, οι δυνατότητες επαναχρησιμοποίησης του αντικειμένου και η επιβολή της νομοθεσίας. Για τα είδη που μπορούν να αντικατασταθούν από πιο βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις, οι έμποροι λιανικής πρόβαλαν το επιχείρημα ότι αυτό επιτυγχάνεται καλύτερα σε επίπεδο καταναλωτών μέσω της ευαισθητοποίησης και των θετικών κινήτρων. Συνεστήθη προσοχή στη χρήση των βιοαποικοδομήσιμων πλαστικών υλών και πολλοί ζήτησαν σαφή ενημέρωση και επισήμανση για τους καταναλωτές. Οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων τόνισαν ότι τυχόν περιορισμοί πρέπει να λάβουν υπόψη τις απαιτήσεις της ενιαίας αγοράς και τη διοικητική επιβάρυνση.

Σε σχέση με τα **αλιευτικά εργαλεία** η ανατροφοδότηση επικεντρώθηκε σε τρεις κυρίως τομείς: 1) το βασικό σενάριο και τις παραδοχές του· 2) τις επιλογές πολιτικής και 3) το ερωτηματολόγιο της συνέντευξης.

Ως αποτέλεσμα της ανατροφοδότησης και των πρόσθετων πηγών, το ποσοστό απώλειας για τα πλαστικά αλιευτικά εργαλεία και τον εξοπλισμό υδατοκαλλιέργειας για τις ευρωπαϊκές θάλασσες στο βασικό σενάριο μειώθηκε από 30 % σε 15 %. Επανεξετάστηκε επίσης η κατανομή του ποσοστιαίου βάρους των πλαστικών αποβλήτων μεταξύ υδατοκαλλιέργειας και αλιείας. Αρχικά η κατανομή (βάσει των δεδομένων της Νορβηγίας) ήταν 77 % από την υδατοκαλλιέργεια και 23 % από την αλιεία. Ωστόσο, για να αντικατοπτρίζεται με μεγαλύτερη ακρίβεια η αναλογία μεταξύ αλιευμάτων και προϊόντων υδατοκαλλιέργειας στην ΕΕ-28, η κατανομή άλλαξε σε 60 % (υδατοκαλλιέργεια) και 40 % (αλιεία). Με βάση τις εισηγήσεις που ελήφθησαν προστέθηκε η παραδοχή ότι θα εφαρμοστεί πλήρως η αναθεωρημένη οδηγία για τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων, του κανονισμού ελέγχου και της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα στο βασικό σενάριο.

Οι τέσσερις επιλογές πολιτικής που αξιολογήθηκαν ήταν 1) σύστημα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού χωρίς σύστημα επιστροφής της εγγύησης· 2) σύστημα διευρυμένης ευθύνης

του παραγωγού μαζί με σύστημα επιστροφής της εγγύησης· 3) στοχοθέτηση (ποσοτικός στόχος για την ανακύκλωση)· και 4) εναλλακτικά υλικά και σχεδιασμός προϊόντος. Από την ανατροφοδότηση αναδείχθηκε η σημασία της ποσοτικοποίησης των επιπτώσεων, που συμπεριλήφθηκε στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

3.3 Συνεντεύξεις / διαβούλευση ad hoc

Πάνω από 30 συνεντεύξεις βοήθησαν στην ανάπτυξη του προβλήματος και των αναλύσεων επιπτώσεων για τα **SUP**. Βάσει αυτών διατυπώθηκαν και εξετάστηκαν πιθανά μέτρα παρέμβασης, αναλύθηκε αν είναι τεχνικώς εφικτά τα μέτρα και μελετήθηκαν τα πιθανά αποτελέσματα. Συγκεντρώθηκαν ειδικά δεδομένα για τις επιδόσεις και τις δαπάνες και τον τρόπο που αυτές μπορούν να αλλάξουν ως αποτέλεσμα των πιθανών μέτρων παρέμβασης.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς απ' όλες τις ομάδες τόνισαν τη σημασία που έχει η διαθεσιμότητα και η λειτουργία των αντικειμένων μίας χρήσης που δεν είναι πλαστικά ή έχουν πολλαπλές χρήσεις και το πιθανό κόστος για τους κατασκευαστές που θα κάνουν τη μετάβαση από το ένα είδος στο άλλο. Η διαβούλευση με τους υπευθύνους των συστημάτων επαναπλήρωσης πολλαπλών χρήσεων και τις εταιρείες ύδρευσης συνετέλεσε στην καλύτερη κατανόηση των εργασιών αυτών και των προκλήσεων.

Για τα **αλιευτικά εργαλεία**, 16 συνεντεύξεις διά ζώσης και 15 μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τηλεφώνου απέδωσαν πληροφορίες για την περιγραφή, την ποσοτικοποίηση και την αξιολόγηση των τεσσάρων επιλογών πολιτικής.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς συμφώνησαν ότι είναι ανάγκη να μειωθούν τα πλαστικά θαλάσσια απορρίμματα από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια και ότι απαιτείται πολιτική δράση σε επίπεδο ΕΕ. Η πλειοψηφία εκτίμησε ότι οι προτεινόμενες τέσσερις επιλογές πολιτικής ήταν σωστές, ενώ επισήμαναν πόσο μεγάλη πρόκληση είναι η εφαρμογή, η επιβολή και η παρακολούθηση των πολιτικών και των μέτρων σε κλίμακα ΕΕ.

Το σύστημα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού με ή χωρίς σύστημα επιστροφής της εγγύησης θεωρήθηκε η πιο ωφέλιμη επιλογή πολιτικής, διότι μπορεί να καλύψει το κόστος της διαλογής, της αποσυναρμολόγησης και της μεταφοράς, και επιπλέον να καλύψει το κόστος για τις εργασίες ανάκτησης. Ένα σύστημα επιστροφής της εγγύησης θα αποτελούσε οικονομικό κίνητρο για να επιστρέφεται στον λιμένα ο αλιευτικός εξοπλισμός του οποίου ολοκληρώνεται ο κύκλος ζωής. Διατυπώθηκε προβληματισμός για το ότι ένα τέτοιο σύστημα θα ήταν τιμωρητικό για τους ψαράδες που δεν μπορούν να ανακτήσουν τυχόν χαμένο εξοπλισμό και θα συνιστούσε κίνητρο για αλίευση άθικτου εξοπλισμού άλλων ψαράδων. Αναφέρθηκαν επανειλημμένα επιτυχή παραδείγματα από την Ισλανδία, τη Νορβηγία και τη Δανία. Οι ποσοτικοί στόχοι ανακύκλωσης θεωρήθηκαν χρήσιμοι για να μην καταλήγει ο αλιευτικός εξοπλισμός σε χώρους υγειονομικής ταφής ή σε αποτεφρωτήρες, αλλά αντίθετα να οδηγείται σε εγκαταστάσεις ανακύκλωσης. Απαιτείται καλύτερη απορρόφηση των ανακυκλωμένων υλικών εξοπλισμού αλίευσης και υδατοκαλλιέργειας από την αγορά και θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί χρηματοδότηση από δημόσια κονδύλια ή από συστήματα επιστροφής της εγγύησης, ώστε να δημιουργηθεί ανταγωνιστική θέση για τα ανακυκλωμένα υλικά από τη βιομηχανία συσκευασίας. Οι βιοαποικοδομήσιμες πλαστικές ύλες θεωρήθηκαν

πολύ ακριβές και όχι ευρέως διαθέσιμες, ιδίως εκείνες που βιοδιασπώνται σε αλμυρό νερό και μεγάλα βάθη. Επιπλέον, ορισμένοι ενδιαφερόμενοι φορείς επισήμαναν ότι τα βιοαποικοδομήσιμα υλικά θα μπορούσαν να ενθαρρύνουν τη διάθεση πλαστικών αλιευτικών εργαλείων στη θάλασσα και όχι την επιστροφή τους στους λιμένες.

3.4 Διαβουλεύσεις Ευρωβαρόμετρου

Η διαβούλευση του Ευρωβαρόμετρου το 2014 αποκάλυψε ότι οι Ευρωπαίοι υποστηρίζουν⁵ τον ορισμό ποσοτικού στόχου σε επίπεδο ΕΕ για τη μείωση των θαλάσσιων απορριμμάτων. Στο ειδικό Ευρωβαρόμετρο 468 (EC, 2017)⁶ το 33 % των αποκριθέντων χαρακτήρισε τη θαλάσσια ρύπανση ως το σημαντικότερο περιβαλλοντικό ζήτημα. Το 72 % δήλωσε ότι είχε ελαττώσει τη χρήση πλαστικών σακουλών μίας χρήσης, ενώ το 38 % είχε ελαττώσει τη χρήση τους κατά τους τελευταίους 12 μήνες. Ένα ποσοστό μεταξύ 89 % και 94 % χαρακτήρισε σημαντικά τα ακόλουθα μέτρα:

- ο σχεδιασμός των προϊόντων να διευκολύνει την ανακύκλωση της πλαστικής ύλης·
- η βιομηχανία και οι έμποροι λιανικής να καταβάλουν προσπάθειες για μείωση των πλαστικών συσκευασιών·
- να υπάρξει διαπαιδαγώγηση για το πώς πρέπει να μειωθούν τα πλαστικά απόβλητα· και
- η τοπική αυτοδιοίκηση να μεριμνήσει για την παροχή περισσότερων και καλύτερων εγκαταστάσεων συλλογής των πλαστικών αποβλήτων.

Το 61 % των αποκριθέντων θεώρησε σημαντικό να πληρώνουν οι καταναλωτές επιπλέον για τα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης. Σε όλη την ΕΕ, όλο και περισσότεροι πιστεύουν ότι οι αποφάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος θα πρέπει να λαμβάνονται από κοινού εντός της ΕΕ.

3.5 Ανοικτή δημόσια διαβούλευση

Η διαδικτυακή δημόσια διαβούλευση⁷ με θέμα «Μείωση των θαλάσσιων απορριμμάτων: δράση για τα πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης και τον αλιευτικό εξοπλισμό» (από 15 Δεκεμβρίου 2017 έως τις 12 Φεβρουαρίου 2018) έλαβε 1.807 απαντήσεις.

Τα τρία σημαντικότερα θέματα που σχετίζονται με τα θαλάσσια απορρίμματα και τα SUP ήταν η βλάβη για την ποιότητα διαβίωσης των ζώων, οι κίνδυνοι για την υγεία του ανθρώπου και οι επιπτώσεις για τις υπηρεσίες οικοσυστήματος. Το 95 % των αποκριθέντων συμφώνησαν ότι η δράση για τα SUP είναι και αναγκαία και επείγουσα. Οι περισσότεροι ήταν πεπεισμένοι ότι η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίξει τη θέσπιση υποχρεωτικών νομικών πράξεων σε παγκόσμιο ή ενωσιακό επίπεδο. Οι δημόσιες αρχές δεν είχαν την ίδια άποψη και σημείωσαν ότι ορισμένα μέτρα θα πρέπει να ληφθούν σε επίπεδο ΕΕ ενώ άλλα σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο.

⁵ Συνεντεύξεις έγιναν με 26.595 πολίτες της ΕΕ από 28 κράτη μέλη από 3 έως 7 Δεκεμβρίου 2017.

⁶ Συνεντεύξεις έγιναν με 27.881 πολίτες της ΕΕ από 28 κράτη μέλη μεταξύ 3 Σεπτεμβρίου και 2 Οκτωβρίου 2017.

⁷ http://ec.europa.eu/environment/consultations/pdf/marine_litter.pdf

Το θέμα της μείωσης των SUP στο περιβάλλον υποστηρίχθηκε σθεναρά και στον κατάλογο των προτεραιοτήτων βρέθηκαν καπάκια, καλύμματα και φιάλες ποτών. Όσον αφορά τα μέτρα, οι αποκριθέντες τάχθηκαν υπέρ του καθαρισμού των παραλιών, της ενεργού «αλίευσης απορριμμάτων» και της τακτικής ποσοτικής μέτρησης των θαλάσσιων απορριμμάτων και των απορριμμάτων της παραλίας. Οι ενώσεις βιομηχάνων και εμπόρων ήταν η μόνη κατηγορία που δεν υποστήριξε την ενεργό «αλίευση απορριμμάτων».

Πολλοί αποκριθέντες ανέφεραν μείωση της ατομικής χρήσης λεπτών πλαστικών σακουλών για τα ψώνια τους, φιαλών ποτών και καπακιών και καλυμμάτων. Η κατανάλωση συσκευασιών τσιπς και περιτυλιγμάτων γλυκών είχε τη μικρότερη μεταβολή. Η συντριπτική πλειοψηφία απέδωσε τις μειώσεις αυτές στην αυξημένη ευαισθησία για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των SUP. Οι αποκριθέντες φάνηκαν περισσότερο διατεθειμένοι να μειώσουν την κατανάλωση πλαστικών φιαλών· πάνω από τους μισούς ανέφεραν ότι το είχαν ήδη κάνει. Το 77 % θα ήταν πρόθυμο να πληρώνει ένα μικρό επιπλέον ποσό στο πλαίσιο ενός συστήματος επιστροφής της εγγύησης για τις πλαστικές φιάλες. Μεγάλη ήταν η στήριξη (93 %) σε πολιτικές για τη σταδιακή κατάργηση πλαστικών μαχαιροπίρουνων μίας χρήσης υπέρ των βιοαποικοδομήσιμων ή επαναχρησιμοποιούμενων εναλλακτικών λύσεων, ακόμη κι αν η τιμή τους ήταν ελαφρώς μεγαλύτερη. Εκπρόσωποι των ενώσεων βιομηχάνων και εμπόρων ήταν διαιρεμένοι ως προς το αν ήθελαν να πληρώσουν, αν και τάχθηκαν υπέρ της σταδιακής κατάργησης των SUP.

Σημαντική υποστήριξη διατυπώθηκε (91 %) στην πρόταση για κανόνες που θα απαιτούν από τις καπνοβιομηχανίες να επωμιστούν ένα μέρος του κόστους του καθαρισμού των απορριμμάτων από τα αποτσίγαρα. Οι ενώσεις των βιομηχάνων και των εμπόρων ήταν σχετικώς πιο απρόθυμες. Το 79 % των αποκριθέντων υποστήριξαν ανάλογη πρόταση για τους κατασκευαστές ειδών ατομικής υγιεινής.

Ένα σύστημα επιστροφής της εγγύησης θεωρήθηκε η πλέον κατάλληλη λύση (47 %) για τις φιάλες ποτών και η αμέσως επόμενη καταλληλότερη ήταν οι ποσοτικοί στόχοι για τη μείωση της χρήσης (33 %). Οι αποκριθέντες επισήμαναν τα υψηλά ποσοστά επιστροφής (περίπου 90 %) με τα συστήματα επιστροφής της εγγύησης και την υψηλή ποιότητα των υλικών που προκύπτουν από αυτά για τροφοδότηση στη βιομηχανία, αλλά οι έμποροι λιανικής επισήμαναν ότι μπορεί να υπάρχουν οικονομικές και λειτουργικές συνέπειες, ιδίως για τα μικρότερα καταστήματα, και ζήτησαν ειδικά προσαρμοσμένα συστήματα σε εθνικό επίπεδο.

Λιγότερη υποστήριξη εκδηλώθηκε για τις ελάχιστες απαιτήσεις σχεδιασμού (20 %) και δεν προκρίθηκαν από τους εκπροσώπους των επιχειρήσεων. Για τα SUP που θα μπορούσαν να αντικατασταθούν από πιο βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις, όπως οι μπατονέτες και τα μαχαιροπίρουνα, οι αποκριθέντες τάχθηκαν υπέρ των νομοθετικών πρωτοβουλιών και της χρήσης ποσοτικών στόχων μείωσης. Παρόμοια νομοθετικά μέτρα κρίθηκαν κατάλληλα ακόμα και για αντικείμενα για τα οποία δεν υπήρχαν εναλλακτικές προτάσεις όπως τα αποτσίγαρα και οι σερβιέτες υγιεινής. Για τα αντικείμενα που εμπίπτουν στην κατηγορία SUP, τα συστήματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού θεωρήθηκαν εξίσου κατάλληλα.

Στο ειδικό μέρος της ανοιχτής δημόσιας διαβούλευσης για την αλιεία απάντησαν 340 άτομα. Το 95 % συμφώνησε ότι είναι αναγκαία και επείγουσα η ανάληψη δράσης για να

αντιμετωπιστεί η ποσότητα των θαλάσσιων απορριμμάτων. Ειδικότερα για τα αλιευτικά εργαλεία, το 79 % πιστεύει ότι είναι αναγκαία και επείγουσα η αντιμετώπιση του προβλήματος. Το 100 % των οργανώσεων αλιείας (και συνολικά το 53 % των ενδιαφερόμενων φορέων) θεωρούν τις επιπτώσεις των θαλάσσιων απορριμμάτων για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια μάλλον σημαντικές ή πολύ σημαντικές. Το κόστος καθαρισμού των απορριμμάτων θεωρείται από το 84 % των αποκριθέντων πολύ σημαντικό ή σημαντικό.

Το 80 % ανέφερε ότι οι ψαράδες, δεδομένου ότι είναι οι άμεσοι χρήστες του εξοπλισμού, είναι πολύ σημαντικοί παράγοντες για την αλλαγή. Η ΕΕ, τα κράτη μέλη, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές και οι οργανώσεις αλιείας θεωρήθηκε επίσης ότι έχουν σημαντικό ρόλο. Αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι ο ιδιωτικός τομέας θεωρήθηκε ότι διαδραματίζει λιγότερο σημαντικό ρόλο, παρά τον δυνητικό ρόλο που έχει στα συστήματα επιστροφής της εγγύησης.

Η πλειοψηφία δήλωσε ότι «μέρος» του εξοπλισμού χάνεται (από 28 % για τα γριπόδιχτα έως 54 % για τα απλάδια) ή πετιέται (22 % για τα γριπόδιχτα έως 43 % για πετονιές και σχοινιά).

Τα τέσσερα προτεινόμενα μέτρα ήταν: 1) κίνητρα για να μεταφέρονται στην ξηρά τα αλιευμένα απορρίμματα και ο εξοπλισμός που είναι στο τέλος του κύκλου ζωής του (88 %), 2) καλύτερες εγκαταστάσεις συλλογής και διαλογής επάνω στα πλοία και στους λιμένες (70 %), 3) κίνητρα/ χρηματοδότηση δράσεων ανάκτησης (68 %) και 4) καλύτερη επιβολή των υφιστάμενων κανόνων (67 %).

Στα πεδία ελεύθερου κειμένου, οι ενδιαφερόμενοι φορείς πρότειναν επίσης συστήματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού, ζήτησαν μεγαλύτερα πρόστιμα για τη ρύπανση και εξήγησαν τον κίνδυνο και την αναποτελεσματικότητα των ενεργειών ανάκτησης, τόνισαν τη σημασία της εκπαίδευσης των ψαράδων, ζήτησαν να γίνεται σήμανση του εξοπλισμού, τόνισαν ότι τα υψηλά κόστη ελλιμενισμού οδηγούν σε ακόμα μεγαλύτερο ποσοστό απόρριψης του εξοπλισμού στη θάλασσα και ζήτησαν να υπάρχουν κατάλληλες λιμενικές εγκαταστάσεις.

Οι αποκριθέντες, απαντώντας στο ερώτημα ποια στοχευμένα μέτρα θα υποστήριζαν την επιστροφή του εξοπλισμού στην ξηρά, τάχθηκαν υπέρ των συστημάτων επιστροφής της εγγύησης (59 %) στους ψαράδες ή υπέρ συστημάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού (53 %) συμπεριλαμβανομένης εισφοράς επί του εξοπλισμού. Εκφράστηκαν φόβοι για το ότι ένα σύστημα επιστροφής της εγγύησης θα είναι τιμωρητικό για τους ψαράδες που δεν είναι σε θέση να ζητήσουν επιστροφή της εγγύησης για εξοπλισμό που χάθηκε ακούσια ή δεν ήταν δυνατόν να ανακτηθεί.

3.6 Συνέδρια

Σ' ένα συνέδριο με θέμα «Rethinking Plastics» (Οι πλαστικές ύλες υπό νέο πρίσμα), που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 26 Σεπτεμβρίου 2017, οι ενδιαφερόμενοι φορείς κατέληξαν στο ότι χρειάζεται μια φιλόδοξη στρατηγική σε επίπεδο ΕΕ, με συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής για τα διάφορα είδη SUP, για να επιτευχθεί η μείωση κατά 50 % των θαλάσσιων απορριμμάτων που ψηφίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Προτάθηκε να τεθούν δεσμευτικοί στόχοι μείωσης της κατανάλωσης μέσα σε εφικτά χρονικά πλαίσια. Επίσης, ως πιθανώς κατάλληλα μέτρα θεωρήθηκαν τα κίνητρα για τους καταναλωτές, τα συστήματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού και η υποδομή για ανακύκλωση. Ακόμη θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο να τεθούν συγκεκριμένοι στόχοι για συγκεκριμένα αντικείμενα, πηγές και διαδρομές των θαλάσσιων απορριμμάτων. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς επισήμαναν ότι είναι φτωχά τα αποτελέσματα από τις πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης δεδομένου ότι οι εκστρατείες δεν διέθεταν επαρκείς πόρους. Οι πράσινες δημόσιες συμβάσεις θεωρήθηκαν ένας καλός τρόπος για να αυξηθεί η ζήτηση για εναλλακτικές λύσεις στα SUP.

Το συνέδριο που οργάνωσε η πλατφόρμα των ενδιαφερόμενων φορέων της κυκλικής οικονομίας για το 2018⁸ (20-21 Φεβρουαρίου 2018) έδωσε μια εικόνα για τις δράσεις σχετικά με τα πλαστικά απορρίμματα στο θαλάσσιο περιβάλλον.

3.7. Συμπεράσματα

Για τα διαφορετικά είδη SUP κρίθηκε σκόπιμο να ληφθούν διακριτά μέτρα. Συζητήθηκαν ποικίλα μέτρα ανάλογα με την ισχύουσα νομοθεσία και τη διαθεσιμότητα βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων. Τα μέτρα για τη διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού είχαν σε γενικές γραμμές ευνοϊκή υποδοχή. Εκπρόσωποι της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων τόνισαν το κόστος που συνεπάγονται μερικά από τα μέτρα και τη σημασία που έχει να γίνει κατανοητό αυτό πριν από την ανάληψη δράσης. Ευνοϊκή υποδοχή είχαν και οι νομοθετικές προσεγγίσεις. Οι ποσοτικοί στόχοι για τη μείωση ήταν πολύ δημοφιλείς με επιφυλάξεις ως προς τους όρους υλοποίησης (π.χ. στόχοι αλληλένδετοι με προθεσμίες).

Προτάθηκαν και άλλα μέτρα και πολιτικές ως αναγκαιότητα για την επίτευξη των γενικών στόχων της ΕΕ. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς ανέφεραν ότι είναι πρόθυμοι να πληρώσουν για πιο βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις σε σχέση με τα SUP ή να καταβάλουν τέλη ως πρόστιμο για τη χρήση SUP. Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης χαρακτηρίστηκαν μάλλον συμπλήρωμα σε άλλα κανονιστικά και εθελοντικά μέτρα.

Για τα αλιευτικά εργαλεία, οι ενδιαφερόμενοι φορείς ανέφεραν ότι η ανάληψη δράσης είναι αναγκαία και επείγουσα. Οι επιλογές πολιτικής για συστήματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού και επιστροφής της εγγύησης κρίθηκαν θετικά επιπροσθέτως της βελτίωσης των λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής αποβλήτων. Τα συστήματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού μαζί με ένα σύστημα επιστροφής της εγγύησης κρίθηκε ότι θα έχουν θετικά αποτελέσματα κόστους-οφέλους και ότι συμβάλλουν στον στόχο της στρατηγικής για τις πλαστικές ύλες με σκοπό τη μείωση των πλαστικών υλών στις ευρωπαϊκές θάλασσες.

⁸ http://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/circular-economy-stakeholder-conferenceprogramme_v20180212-2.pdf